

show/254к/96-вр (дата звернення: 15.10.2018). 2. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131. 3. Владимиров В. А., Холостов В. И. Ответственность за грабеж и личность грабителя. М., 1976. 256 с.

Одержано: 16.10.2018

УДК 343.13(477)

Олексій Георгійович БАРБАШОВ,

курсант 3 курсу факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8790-0997>

Науковий керівник:

Тетяна Григорівна Фоміна,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального процесу

та організації досудового слідства факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ЗАСТАВИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕНІ

Однією з основ розвитку та існування правової, демократичної держави, безумовно, є вдосконалення чинного законодавства, запровадження нових ідеологій та стратегій розвитку сучасної країни. Наша держава постійно діє у цьому напрямку, вдосконалює положення щодо дотримання прав і свобод людини у найскладнішій, на нашу думку, галузі права – кримінальному процесуальному праві. Під час здійснення кримінального провадження виникає багато проблемних питань, одним із яких є питання затримання особи та застосування щодо неї запобіжних заходів.

У різних країнах світу є норми права, згідно яких особа може бути звільнена за певних умов з-під варті. Україна не є виключенням. Особа може бути звільнена з-під варті на підставі ч. 3 ст. 183 КПК України у разі внесення застави, що, на наш погляд, має як позитивне значення у вигляді дотримання прав і свобод особи так і негативне значення, оскільки не виключається можливість цієї особи вчинити злочин повторно. Отже, особливого значення набуває вивчення питання щодо застосування застави, як одного із видів запобіжних заходів.

У ч. 5 ст. 182 КПК України визначено розмір застави залежно від тяжкості вчиненого кримінального правопорушення в межах від 1 до 300 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Разом з тим, законодавець не обмежив суд у праві вийти за ці межі. Якщо застава, у зазначених межах не здатна забезпечити виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього обов'язків, то слідчий суддя, суд може призначити заставу, яка перевищує максимальну межу. З цього приводу Ю.В. Лисюк слушно зауважив, що законодавець при визначенні меж застави зовсім не регулює механізм визначення та призначення розмірів застави саме у виняткових випадках, більше того, не розшифровує критерії визначення виняткових випадків, що більше зводиться до формального підходу та суб'єктивності прийняття рішення слідчим суддею, судом [1, с. 218].

При вирішенні розміру, зазвичай щоб обґрунтувати «захмарні» розміри застави підозрюваному або обвинуваченому окремі судді посилаються на рішення ЄСПЛ. У рішенні по справі «Мангурас проти Іспанії» від 08.01.2009 р. суд встановив, що Мангурас, капітан судна, що спричинив забруднення морського середовища, був звільнений іспанським судом під заставу в розмірі 3 млн. євро. Звертаючись до ЄСПЛ, заявник зазначив, що розмір застав не був пропорційним його можливостям і не врахував його соціальне становище. ЄСПЛ визнав, що розмір застави був великим, проте, з урахуванням захищеного законного інтересу, тяжкості злочину і катастрофічних наслідків, які відбулися внаслідок забруднення морського середовища, а також професійного оточення заявника, яке не мало можливості

внести таку суму застави, її розмір не був непомірним. Серйозність ситуації виправдовувала прагнення іспанських судів встановити винних у вчиненні цього злочину. З метою забезпечення присутності заявника в суді, вони діяли розумно, встановивши великий розмір застави, який з урахуванням усіх обставин справи є пропорційним [2, с. 110–111].

Слід зазначити, що ЄСПЛ не заперечує можливості врахування виключних випадків під час застосування застави, разом з тим вони обов'язково повинні бути обґрунтовані національним судом. Натомість, у практичній діяльності трапляються ситуації, коли судді не обґрунтовують виключні випадки. У підтвердження наведемо приклад. Так ухвалою слідчого судді Берегівського районного суду Закарпатської області, було застосовано запобіжний захід у вигляді застави щодо особи, яка підозрюється у вчиненні тяжкого злочину, в розмірі, що перевищує чотириста мінімальних заробітних плат. До того ж, було відсутнє будь-яке обґрунтування винятковості обставин, які переконали слідчого суддю у необхідності вийти за межі, що встановлені в ч. 5 ст. 182 КПК України. Апеляційний суд акцентував увагу на цих недоліках, постановивши нову ухвалу, якою зменшив обсяг застави до розміру 50 мінімальних розмірів заробітної плати [3].

Отже, розглянувши та проаналізувавши національні законодавчі положення та практику ЄСПЛ, що регламентує порядок визначення розміру застави, можна зробити наступні висновки. Вважаємо, що законодавцю слід удосконалити положення ст. 182 КПК України та чітко напрацювати механізм визначення розмірів застави з метою уникнення розбіжностей при застосуванні даного запобіжного заходу на практиці.

Список бібліографічних посилань: 1. Лисюк Ю. В. Окремі аспекти застосування запобіжного заходу у вигляді застави. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2014. № 7. С. 216–219. 2. Макбрайд Дж. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. Київ : К.І.С., 2013. 576 с. 3. Ухвала Апеляційного суду Закарпатської області від 24.02.2015 по справі № 297/360/15-к // Єдиний державний реєстр судових рішень : сайт. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/42836534> (дата звернення: 17.10.2018).

Одержано 19.10.2018

УДК 343.98

Тетяна Федорівна БЕЗСОННА,

старший викладач кафедри криміналістики та судової експертології факультета № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ;

Віталій Олегович НАЙДА,

курсант 3 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ВИВЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПІДОЗРЮВАНОВОГО ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ПІДГОТОВКИ ДО ОБШУКУ

Сімейні, дружні зв'язки людини, її хобі, інтереси, професія і проведення дозвілля накладають свій відбиток на поведінку людини в тих чи інших ситуаціях, в тому числі на поведінку злочинця. Після скоєння певних злочинів і, перш за все, злочинів проти власності особа може намагатися сховати набуті злочинним шляхом речі, знаряддя чи засоби вчинення злочину, певні відомості про вчинення злочину або сама сховатися. В момент пошуку місця схову така особа, навіть несвідомо для себе, відтворює у своїй поведінці властиві тільки їй знання та навички, зумовлені перерахованими вище факторами.

Обшук – одна з найважливіших першочергових слідчих (розшукових) дій, яка регламентується кримінально-процесуальним законом (ст. 234 КПК України) та проводиться з метою виявлення й фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте в результаті його вчинення, а також установлення місцезнаходження розшукуваних осіб.